

До Председателя на Научно жури,
Назначено със Заповед на Изпълнителния
Директор на МБАЛ „НКБ“ ЕАД
N 200 / 25.05.2015 год.

РЕЦЕНЗИЯ

От Доц. Милена Станева Станева, дм

Клиника по съдова хирургия и ангиология, Токуда Болница София
Член на Научното жури за конкурса за „доцент“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност 03.01.48 Ангиология, обнародван в „Държавен вестник“, бр.18 от 10.03.2015 г

Рецензията е изготвена според Закона за развитие на академичния съста (ЗРАС) на Република България и Правилника за приложение на ЗРАС на Национална Кардиологична болница – София

Процедурата по обявяване на конкурса е съобразена с изискванията на закона.

За горепосоченият конкурс са подадени документи от един кандидат – д-р Детелина Вълчкова Луканова, д.м., главен асистент в Клиника по съдова хирургия и ангиология, МБАЛ „Национална Кардиологична Болница“ ЕАД София

Кратки биографични данни и професионално развитие

Д-р Детелина Вълчкова Луканова е завършила ВМИ – София през 1985 г. Има две специалности - вътрешни болести (1995) и ангиология (2012) и професионална квалификация по високо специализирана дейност „Ултразвукова съдова диагностика“ издадено от МУ – София (2005г). През 2014 г., след успешна защита, придобива ОНС „Доктор“ по Сърдечно-съдова хирургия въз основа на защитена дисертация на тема „Възможностите на ултразвук за диагностика на нестабилната каротидна плака.“

Д-р Луканова започва своята кариера през 1985 г. в Санаториум на трудещите се селяни в Санаторно- курортен комплекс – гр. Вършец като лекар по физиотерапия и балнеология. От 01.07.1990 г. – 08.11.1990 г. е участъков лекар – вътрешни болести в Поликлиника към III Градска болница София. От 08.11.1990 г. и понастоящем работи в МБАЛ „Национална кардиологична болница“ ЕАД в Клиника по съдова хирургия и ангиология като Ангиолог. Заема последователно длъжностите асистент (до 06.02.1996), старши асистент (до 10.12.2003), главен асистент. Работи и в Медицински център за СМП-НКБ ЕОО като лекар – ангиолог. От 01.11.2000 г. и понастоящем е лекар-ангиолог, а от 2009 г. – и управител на МЦ „Сидереус“ ООД.

1.1. Научно-изследователска дейност

Публикации и участия в научни форуми

1.1.1. Публикации

Д-р Луканова участва в конкурса с представени за рецензия **общо 34 реални научни публикации**, разпределени както следва:

- автореферат към дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” - 1
- 1 Монография „Съдови заболявания” под редакцията на А. Андреев - 10 глави
- Учебник „Сексуална медицина. Актуални проблеми 2014” - 1 глава
- Сборник „Съвременни акценти в сърдечната и съдова патология 2014” (под печат) - 1 глава
- Участие в научни ръководства с методична цел – 4
- Реални публикации – 26 , от които в международния научен печат – 2 (1 в списание с импакт фактор) и 24 на кирилица в български списания
- **Общият импакт-фактор** на публикациите и резюметата според наличен документ от оторизирана институция е **1,641**

1.1.2. Научни форуми

Д-р Луканова е представила **11 резюмета от международни научни форуми (3 от които са публикувани в международни списания с импакт-фактор) и 9 резюмета от научни съобщения в България.**

Кандидатът е изнесла **30 лекции и пленарни доклади** с отпечатани програми на национални и международни форуми

Д-р Луканова е представила **2 научни съобщения с програми на международни научни форуми и 28 научни съобщения с програми на национални научни форуми**

1.1.3. Авторство

Д-р Луканова е самостоятелен или първи автор на **70% от представените реални публикации и на 60% от участията в научните форуми**

1.1.4. Цитирания

Представената от кандидата справка от Централната медицинска библиотека съдържа **37 цитирания в български източници**

1.2. Участия в научно-изследователски проекти

Д-р Луканова е взела участие в **1 международен научно-изследователски проект „Validation of arterial stiffness indeces derived with ESAOTE scanner” 2014** като съизследовател

1.3. Профил на научната работа

В съответствие с профила на научната дейност в Клиниката по съдова хирургия и ангиология, към която е обявено мястото за „доцент” д-р Луканова работи в различни области на ангиологията. Нейните научни интереси са в широк профил - ултразвуквата диагностика на периферни и мозъчни съдове, клинична ангиология, остри и хронични заболявания на вените, периферна артериална болест, мозъчно-съдова болест, редки съдови синдроми

1.4. Най-съществени научни приноси с оригинален характер

Основни научни и научно-приложни приноси

Приносите от публикациите са представени групирани по теми, във връзка с работата на автора в областите: функционална диагностика на мозъчно-съдовите заболявания, функционална диагностика в клиничната ангиология, периферна артериална болест, дълбока венозна тромбоза, хронична венозна болест, склеротериращо лечение на варикозни вени, редки съдови синдроми, артериална

хипертония при пациенти с ПАБ и терапия с бета-блокери, антикоагулантна терапия, рискови фактори при сърдечносъдови заболявания и мултифокална атеросклероза.

1.4.1. Научни приноси в областта на мозъчно-съдовите заболявания

Научните ѝ приноси в това направление са свързани с: изучаване на ролята на рисковите фактори, С-реактивния протеин и Д-димерите в патогенезата на МСБ, установяване на връзка между симптомите при пациентите и морфологията на каротидната плака; определяне на диагностичната стойност на неинвазивните образни изследвания на каротидната атеросклероза (оценка на степента на стенозата и морфологията на каротидната плака) с Ултразвук (В-скен и Цветно Дуплекс Скениране), Grey Scale Median (GSM) анализ на В-скен образа, Мултидетекторна Компютъртомографска Ангиография и Магнитнорезонансна Томография спрямо референтен стандарт патохистологично изследване на материал от каротидна ендартеректомия; създаване на набор от ултрасонографски критерии за характеризиране на морфологията на атеросклеротичната плака, която е обособена като важна част от алгоритъма за диагностика и лечение на екстракраниалните каротидни стенози. Такова изследване се прави за първи път у нас [Дисертация, МП 10, БП 1,2,4,23,24,25,29,30,31,32,33,34, съобщение 19].

Оригинални теоретични приноси:

1. Изследва се и се доказва връзката между морфологията на каротидната плака и мозъчно-съдовите инциденти.
2. Прави се директно сравнително проучване върху три образни изследвания (четири метода) с референтен стандарт патохистология.
3. Установява се връзка между циркулиращите биомаркери на възпалението (CRP) и клиничната изява (ТИА/ инсулт) при пациенти с екстракраниални каротидни стенози.

Потвърдителни приноси:

1. Въвежда се количествена оценка на ехогенността на каротидната плака с GSM.
2. Изследва се и се оценява морфологията на каротидната плака с МДКТА и МРТ.

Приноси за клиничната практика:

1. Създаден е набор от ултрасонографски критерии за характеризиране на морфологията на каротидната атеросклеротична плака.
2. Морфологията на каротидната плака е обособена като важна част от алгоритъма за диагностика и лечение на екстракраниалните каротидни стенози.

1.4.2. Научни приноси в областта на диагностиката и лечението на периферна артериална болест

1. За първи път у нас при хоспитализация на пациенти с ПАБ в клиниката се извършва цялостно дуплекс - Доплер скениране на абдоминалната аорта, илячните артерии, артериите на долните крайници и каротидните артерии. При патология на други артерии, установена с клиничен преглед, се извършва допълнително и тяхното изследване. При пациенти с критична исхемия на крайниците се изследва и голямата сафенна вена на същия крайник, за да се оценят качествата и като материал за графт [БП 1,2,7,14,20,27,28].

2. За първи път у нас са проследени ранните и късни резултати от лечението на ХАНК с простагландинови препарати (Простагландин Е1) при голяма група пациенти (75) с различна етиология на заболяването и с два различни начина на приложение на препарата (и.а. и и.в.). Установено е, че терапията е ефективна при 2/3 от тях, а е без ефект - при 1/3. Пациентите с облитериращ тромбангиит отговарят по-добре на лечението, отколкото тези с атеросклероза и диабет. При пациентите с клинично подобрене е наблюдавано значително увеличение на СБИ с 23%. Доказано е, че страничните явления, изразяващи се в свръхчувствителност към проставазина, са много редки. Редки са и ритъмните нарушения при приложението му. Няма разлика в ефективността на препарата при двата пътя на приложение [БП 7,11, съобщения 1,2,4,5,6,7,8,14,17,18].
3. За първи път е изследвана ролята на артериалната хипертония като важен рисков фактор за ПАБ. Намерено е, че има правопрпорционална зависимост между брахиалното артериално налягане и това в стъпалните артерии на исхемичния крайник, но няма статистически значима разлика в СБИ при нормотоници и хипертоници. Лечението с бета-блокери не е противопоказано и трябва да се прилага при всички пациенти с ПАБ и придружаващи АХ и ИБС, които нямат противопоказания за тях [БП 2,7,14, 20,27,28, съобщения 16].

1.4.3. Научни приноси, свързани с диагностиката и лечението на дълбока венозна тромбоза

1. За първи път са проучени ранните и късни резултати от приложението на системна фибринолитична терапия със стрептокиназа при пациенти с ДВТ в подостър стадий (1- 4 седмици след остроото начало), тъй като дълго време се смяташе, че тя е ефективна само в първите 3 до 7 дни на заболяването. Направен е извода, че ранните резултатите са по-лоши от тези при лечение в острия стадий, но късните са по-добри с развитие на по-леки форми на посттромбозен синдром след две години [МП 9, БП 15,16,18,19, съобщения 3,7,13].
2. За първи път е приложена интермитентна терапия със стрептокиназа и хепарин на ДВТ, което намалява случаите на свръхчувствителност към стрептокиназата при запазване на фибринолитичния ефект [БП 15,18,19].
3. За първи път е проучена възможността за фибринолитична терапия със стрептокиназа при пациентки с ДВТ след раждане и аборт. Тези състояния дълго време се считаха за противопоказания за прилагане на такова лечение. Прилагането на нефракциониран хепарин в първите дни отдалечава приложението на стрептокиназата. По този начин са получени по-добри ранни и късни резултати в сравнение със самостоятелното приложение на НФХ при сравним риск от кървене [БП 15,16, съобщения 3,7,12].

1.4.4. Научни приноси, свързани с диагностиката и лечението на пациенти с варикозни вени (ВВ)

1. Проведено е за първи път детайлно топографско анатомично и функционално изследване чрез дуплекс Доплер на 453 пациенти с ВВ, подложени на различни терапевтични интервенции – радиофреквентна термоаблация (RFTA), склерозираща терапия и оперативно лечение на вената на Jiacomini. Въведена е за

първи път интраоперативна дуплекс сонография при оперативно лечение и RFTA на ВВ. Извършено е за първи път у нас изследване чрез дуплекс Доплер на промените във венозната анатомия и хемодинамика на първия следоперативен ден, един месец, една и две години след оперативното лечение на вариците на долните крайници [БП 6,17,21,22,26, съобщения 9,10,11].

2. *Склерозираща терапия на ВВ.* С научно-практическо значение са данните, че склеротерапията е метод на избор при лечение на телеангиектазиите; тя е алтернатива на амбулаторната флебектомия за ретикуларните ВВ и клоновете на сафенните вени; все още няма консенсус върху нейната роля като терапия на първи избор при варикоза на ГСВ; приема се, че е терапевтична алтернатива на хирургията за лечение на повърхностна варикоза и варикоза на МСВ, като индикациите са свързани с размера на вената, топографията на нейната връзка с дълбоката вена и, за МСВ, нейната връзка с гастрокнемиусните вени [БП 6,17,21,22,26, съобщение 9].

1.4.5. Научни приноси, свързани с диагностиката и лечението на редки съдови синдроми

Описани са два клинични случая със синдром на Horton-Magath-Brown и синдром на Veitset, които са с неясна етиология и неблагоприятна прогноза, но трябва да се мисли за тях в ангиологичната практика, защото когато бъдат диагностицирани и лекувани правилно и навреме са напълно лечими [БП 2,12,13].

1.5. Редакционен съвет

Д-р Луканова е била член на Редакционната колегия на сп. «Ангиология и съдова хирургия» от основаването му през 1995 г. до 1999 г.

2. Учебно-преподавателска и научно-организационна дейност

Д-р Луканова се занимава активно с обучение (практически упражнения, а впоследствие и лекции) на специализанти по ангиология и съдова хирургия. Обучава 5 специализанта по ангиология, 2 от които успешно са придобили специалност. Кандидатът води курсове и лекции за следдипломно обучение на лекари по високо-специализирана дейност в медицината „Ултразвукова съдова диагностика“ към СДО МУ София.

Тя участва в редица форми на обучение на лекари в извън-аудиторна форма чрез изнасяне на лекции на обучителни модули и училища.

Справката за учебната ангажираност на д-р Луканова до момента средно годишно е около 250 часа годишно, която съответства на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“.

3. Диагностично-лечебна работа

3.1. Специализации

Д-р Луканова има редица специализации в национални и европейски научни центрове; посещавала е множество национални и международни курсове за следдипломна квалификация:

- Едномесечен курс „Склеротерапия на варикозни вени“. Септември 1993. Клиника по дерматология. Медицинска академия, София.

- Курс „Ехо - Доплер диагностика на периферни и мозъчни съдове“. 2005. СБАЛССЗ, София.
- Международна програма за научен обмен на Министерството на здравеопазването с болница Niguarda Ca Granda Hospital, Клиника по Съдова хирургия и Кабинет за дуплекс Доплерова диагностика. 12 – 17 март 2006, Милано, Италия.
- Workshop “AngioJet Thrombectomy in DVT training course”. 4 - 5 December 2013, Galway, Ireland.
- 27th International Workshop for Phlebology, Lymphology and Angiology. 16 - 19 March 2013, Frankfurt, Germany.
- 14th Annual meeting of the European Venous Forum. 27 - 30 June 2013, Belgrade, Serbia.
- 5th EVF HOW HANDS-ON WORKSHOP on VENOUS DISEASE. 30 October-1 November 2014, Limassol, Cyprus.
- Regional VTE forum: Expanding the dabigatran experience in DVT and PE. 22 January 2015, Vienna, Austria.

3.2. Диагностично-лечебна дейност

Професионални умения – д-р Луканова има 29 години трудов стаж като лекар, от които 24,5 години като ангиолог и преподавател (последователно асистент, старши и главен асистент) в НКБ. В клиничната си практика използва високоспециализирани диагностични методи – ултразвукови съдови диагностични методи. За научната и професионална реализация голямо значение има и ползуването на английски и руски език.

Д-р Луканова участва в разработването на 4 национални клинични ръководства за диагностика и лечение на съдови заболявания.

Награди. Д-р Луканова има 2 награди от международни и национални научни конкурси – трета награда за постер на VII Средиземноморски конгрес по ангиология и съдова хирургия (1996) и Втора награда в докторантската сесия Плевен 2014.

В обобщение може да се каже, че д-р Луканова е специалист по ангиология със задълбочени познания във функционалната диагностика, фармакотерапията и превенцията на съдовите заболявания.

4. Членство в научни организации, участие в научни проекти и експертни групи

Д-р Луканова е член на редица национални и международни организации:

- Член на Управителния съвет на Национално Дружество по Флебология и Ангиология.
- Българско Национално Дружество по Съдова и Ендovasкуларна Хирургия и Ангиология.
- Българска Сърдечна и Съдова Асоциация.
- The Balkan Venous Forum.
- The International forum for Minisurgery and Phlebectomy of Varicose Veins

Д-р Луканова е член на изпитна комисията за обучение по ВСД „Ултразвукова съдова диагностика“ към СДО МУ София

Участва в работна група по изготвяне на Клиничния стандарт по Ангиология към МЗ

Номинирана е за експерт към НАОА и участвала в Експертната група за акредитация на МБАЛ „Токуда“ по докторска програма “Ангиология”

Има участие като съизследовател в 5 големи международни мултицентрови рандомизирани клинични проучвания.

5. Заключение

В заключение в конкурса д-р Луканова се представя като завършен специалист с богат лекарски, изследователски и преподавателски стаж. Оценявайки по съвкупност научните, учебно-преподавателски и диагностично-лечебни качества считам, че д-р Детелина Вълчкова Луканова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на академична длъжност в Научната организация при МБАЛ „Национална Кардиологична Болница“ – ЕАД София. Предлагам на уважаемото Научно жури да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност 03.01.48 Ангиология

06.06.2015 г.

Рецензент:

(Доц. Милена Станева, дм)